

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Alia difficultas expeditur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

præmium accidentale pertinentes, continuo perfici, quamvis in præmio essentiali sint perfecti: ex quo patet solutio tertiæ difficultatis.

7. Quæres primò: An tres illi actus hierarchici realiter inter se distinguantur, & ad diversas potentias pertineant?

Respondeo ex D. Thoma supra quæst. 106. art. 2. ad 1. hos tres actus purgandi, illuminandi, & perficiendi, ad intellectum pertinere; nec inter se distingui realiter tanquam tres operationes, sed esse unum actum sub triplici habitudine; ita ut dicatur purgatio, quatenus excludit ignorantiam non erroris aut privationis propriè dictæ, sed negationis aut nescientiæ; & appelletur illuminatio, quatenus per illum confertur lumen (modo supra explicato, agendo de illuminatione Angelorum) itemque perfectio, quatenus mentem producit ad cognitionem veritatis, quæ est maxima perfectio naturæ intellectuales. *Sicut* (inquit S. Doctor) *si dica mus visum corporalem purgari, in quantum remouentur tenebræ: illuminari vero, in quantum perfunditur lumine: perfici vero, secundum quod producit ad cognitionem colorati.*

8. Quæres secundò, Utrum in Divinis vera sit & propriè dicta hierarchia?

Respondeo ex eodem Angelico Præceptore hic art. 1. in divinis personis esse quidem ordinem naturæ (id est originis) sed non hierarchiæ. Nam ut Dionysius dicit 3. cap. cælestis hierarch. ordo hierarchiæ est alios purgari, & illuminari, & perfici; alios autem purgare, illuminare, & perficere: quod absit ut in Divinis ponamus.

Adde quod hierarchia subiectionem dicit sub uno Principe, quæ etiam in personis divinis reperiri nequit.

Duplex ergo solum statuenda est hierarchia, cælestis scilicet sive Angelica, & humana sive Ecclesiastica, quæ ab alia derivata seu exemplata est: unde sicut illa triplex est, suprema scilicet, media, & infima; ita & ista, nempe Naturalis, Mosaica, & Evangelica, quæ duabus prioribus antiquatis, sola nunc superest. Item sicut Angelica plures continet ordines sive choros, ita & Ecclesiastica: nam ut ait Apostolus ad Ephes. 4. *Ipsè dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi.* Unde Dionysius post Tractatum de cælesti hierarchia, agit statim de Ecclesiastica: nimirum eò quod hierarchia Ecclesiastica sit expressa effigies superioris atque cælestis, sive imitatio Angelicæ, ut animadvertit Anastasius Sinaita in lib. de anagog. contempl. ex Apostolo, qui hierarchiæ nostræ ordines *ἀντίγραφα*, sive exemplaria cælestium, & quasi imitamenta beatorum mentium, appellat.

§. II.

Alia difficultas expeditur.

9. **D**ico secundò: Tota beatorum Angelorum multitudo constat novem ordinibus sive choris, scilicet Seraphim, Cherubim, Thronis, Dominationibus, Virtutibus, Potestatibus, Principatibus, Archangelis, Angelis. Ex quibus novem choris, tres primi componunt primam hierarchiam, tres secundi mediam, tres postremi ultimam. Ita S. Thomas hic art. 5. post Dionysium cap. 6. cælestis hierarchiæ, ubi sic habet: *Omnis Theologia cælestes essentias novem vocavit manifestativis cognominacionibus. Has Divinus nosser*

A Præceptor (Apostolus Paulus) in tres segregat ternas dispositiones ad sanctæ Triadis imaginem. Et primam quidem esse dicit circa Deum existentem semper; & in hac Thronos, & Cherubim; & Seraphim, circa Deum immediatè collocari. Secunda verò esse ait ex Potestatibus, Virtutibus, Dominationibus completam. Et tertiam esse Angelorum, & Archangelorum, & Principatum dispositionem. Idem docent D. Martialis in Epistola ad Tolofanos, Basilus in sua liturgia, Gregorius Magnus homil. 34. in Evang. & Damascenus lib. 2. de fide cap. 3. Colligitur etiam hic numerus ex Scriptura, cuius testimonia refert S. Thomas hic art. 5. in argumento sed contra.

B Prima ergo hierarchia quæ semper Deo affluat, in tres ordines distinguenda est, juxta triplicem modum quo Angeli illius hierarchiæ Deum respiciunt. In primis enim aliqui habundinam habent ad Deum, ratione excellentissimæ unionis, quæ fit per ardentissimum amorem, & hi Seraphim intincuntur, à verbo hebraico *שראף* saraph, quod latine accendere dicitur. Unde Dionysius *ἐπιφύρα* seu calefacientes, & Gregorius Papa *ardentes* vel *incendentes*: Demum Chrylóstomus *ἁγία ὑμῶν*, id est ignea ora, illos vocat. Illi (inquit Gregorius) quia ita Deo conspiciunt, ut inter illos & Deum, nulli alii spiritus inter sunt, tantò magis ardent, quandò hinc vicinior vident. Quorum profecto flamma amor est, quia quò sublimior claritatem Divinitatis ejus afficiunt, eò validius in ejus amore flammescunt. De illis etiam hæc scribit Bernardus: *Eos ipsa charitas Deus in se ad se trahit, & absorbit, atque in eundem rapuit sanctæ affectionis ardorem, ut unus cum Deo spiritus esse videatur: instar profecto ignis, qui aerem quem inflamat, dum sui ei totum calorem imprimat, induitque colorem, non ignitum, sed ignem fuisse cernitur.*

Secundò alij Deum respiciunt, ut sua lecta peculiariter ipsis revelantem, & hi Cherubim appellantur, quod vocabulum Dionysius *χερουβια*, id est profusionem sapientiæ, vel scientiæ: Augustinus & Hieronymus, plenitudinem sapientiæ vel scientiæ, Chrylóstomus verò, *πνεῦμα μυστικὸν ἢ ἰν μὴ ἀποκαλυπτόμενον*, sive divinæ pulchritudinis contemplativos; colorque ait esse specula perlucida ab omni labe pura, quæ primum divinæ lucis radium recipiunt, & hinc invidia in eos qui sequuntur infundunt. De illis etiam hæc scribit Bernardus: *Cherubim ex ipso sapientiæ fonte ore Altissimi haurientes, & resplendentes fluentia scientiæ, universis cæli civibus infundunt.*

Tertiò alij Deum ita respiciunt, ut peculiariter in eis sedentem, & in illuminationibus suis ultimè acquiescentem, & hi Throni, auctoritate Dionysio, dicuntur, ob celsitatem & sublimitatem quemdam statum, qui supra infima quæque ac abjecta consurgit. Quippe toto conatu Deum everti, nihil humile sapit, & ab omni fæce materiæ sincerus ac liquidus illius haustus accipiunt, ac Deum quodammodo portat, & ita vocantur. Unde nomen Thronorum ibidem proponit per convenientiã ad materiales sedes, propter quatuor quæ in ipsis sedibus considerari possunt. Primò sedes super terram elevatur: sic autem & ipsi Angeli, qui Throni dicuntur, elevantur usque ad hoc quod in Deo immediatè rationes rerum cognoscant. Secundò in materialibus sedibus cõsiderare possumus firmitatè, quia

... ipsi firmatur per Deum, Tertio sicut sedes
... Angelus sedentem, qui & in ea deservit potest: sic
... Angelus sedentem Deum in seipsis, &
... quodammodo ad inferiores ferunt. Quar-
... tae sedes ex una parte est aperta ad suscipien-
... dentem: ita & isti Angeli sunt per prom-
... ptitudinem aperti ad suscipiendum Deum, & fa-
... miliandum ipsi. Ita S. Thomas hic art. 5. ad 6.

Sequitur secunda hierarchia, quae rebus crea-
... tis praestit, & ad quam spectat generalis disposi-
... tio rerum agendarum. Quare primus ordo hu-
... ius hierarchiae sunt Dominationes, ad quas per-
... tinet distribere aliis ea quae sunt agenda: Do-
... minationum enim est faciendi praescribere. Unde
... Dionysius Dominationum vocabulum, condi-
... tionem a servili affectu & infima subiectione li-
... beram, neque ulli tyrannice dissimilitudini, hoc
... est materia cedentem, ac veram dominationis, id
... est summum in omnia dominatum exercentis,
... imitricem, significare docet: Grego-
... rius vero inde nominari existimat, quod mira
... potentia praeminet, pro eo quod eis cetera ad
... obediendum subiecta sunt. Unde Bernardus ait
... quod in inferioribus quinq; ordinibus adeo su-
... prement, ut respectu horum ceteri videantur om-
... nino administratores spiritus, & ad istos, tanquam ad
... dominos referri regimina Principatum, utamina Po-
... testatum, operationes Virtutum, revelationes Archan-
... gelorum, curam & providentiam Angelorum.

Secundus ordo est Virtutum, quae iam inci-
... piunt generalia opera exequi, ut movere caelos,
... cetera opera mirabilia quae ad gubernatione
... mundi, & Ecclesiae regimen pertinent; & ideo
... dicuntur Virtutes, quia divina virtute quae pol-
... lere, signa & prodigia patrant. Vel ut ait Diony-
... sius ubi supra: Virtutum appellatio virilem quan-
... tum, masculinam, inconcussam, fortitudinem signifi-
... cat, quae in omnibus divinis suis actionibus praedita, ad
... omnia divina illuminationes capiendas inviolata, imbe-
... dulae sunt, sed firmitatem habent, & vigorem,
... quae & in inferiora derivant.

Tertius est Potestatum, ad quas spectat in-
... termedium divinae providentiae ordinem serva-
... re, removere impedimenta, & coercendo Da-
... mones, ne illum pervertant. Unde Gregorius,
... Hieronymus, Bernardus, & alii, inde huius nominis
... originem derivari dicunt, quod hoc potentius ceteris
... in suo ordine percipiunt, ut eorum ditioni virtutes
... ceterae subiectae sint, quorum potestate resistunt, ne
... contra hominum tantum tentare prevalcant, quantum
... possunt. Dionysius vero ex eo vult esse, hoc
... potestates, nuncupatas, quod concinne or-
... dinate sunt, & ad excipienda divina sine ulla
... consultatione liberae sunt & erectae, neque jure ac
... potestate sua per vim & tyrannidem abutuntur,
... sed inferiores ad imitationem supremae illius
... potestatis benigne provehunt.

In tertia hierarchia ad quam pertinet execu-
... tionum mandata, & applicare causas particularibus
... ordinem divinae providentiae, sedem habent pri-
... mo Principatus, quibus hoc nomen ideo tribu-
... tum Dionysius putat, quod summa maiestatis di-
... gnitatem, praecipua ratione imitantur & conse-
... quuntur, ad idque inferiores attrahunt, in quos
... locatum & principatum exercent. Gregorius
... vero sic eos dictos ait, quia ipsis quoque bonis Ange-
... lorum spiritibus praesunt, quia subiectis aliis dum qua-
... si agenda disponunt, ut ad explenda divina
... ministeria principantur. Unde Bernardus ait, Il-
... lum moderamine & sapientia, omnis in terris

A principatus constituitur, regitur, limitatur, trans-
fertur, mutilatur, mutatur.

Ad eandem hierarchiam pertinent Archange-
li, inter septuaginta & Angelos medij, inquit Diony-
sius, qui mysteriorum consilij, non nisi magnis
& praecipuis de causis ad illa nuntianda mittun-
tur, juxta illud Gregorij Magni: Qui minima nun-
tiant Angeli: qui vero summa annuntiant, Archange-
li vocantur. Illis etiam datur cura personarum
publicarum, ut Pontificum, Regum, & Princi-
pum. Demum Angeli qui minima nuntiant, &
quibus privatorum hominum custodia comissa
est, infimum tenent locum in tertia hierarchia Un-
de Bernardus de consid. cap. 4. Putemus Angelos
dici, qui singulis hominibus dari creduntur. Putemus
his praesse Archangelos, qui consilij mysteriorum divinarum,
non nisi ob praecipuas & maximas causas mittuntur.

Porro haec ordinum assignatio ac dispositio,
a Dionysio facta, congrua sane invenitur. Nam
ut discitur D. Thom. hic art. 6. in his quae recte
sunt disposita, supremum inferioris ordinis ha-
bet affinitatem cum infimo ordinis superioris;
sicut infima animalia parum distant a plantis:
Sed hoc reperitur in hac Angel. dispositione: Ergo
illa est congrua. Minor probatur: nam supre-
mus ordo Seraphinorum, qui denominantur ab
incendio amoris, habet affinitatem cum Spiritu

C Sancto, qui est amor procedens, & ultimus ter-
minus divinarum processionum. Similiter Throni,
qui tenent infimum locum in prima hierar-
chia, habent affinitatem cum Dominationibus,
quae sunt in primo gradu secundae hierarchiae.
Denique Principatus & Potestates habent affini-
tatem, quatenus pertinet ad Potestates ordinem
subiectis imponere, qui ordo statim designatur
in nomine Principatus, quia ipsi sunt primi in exe-
cutione, utpote praesidentes gubernationi gen-
tium & regnorum, quod est primum principium
in divinis ministeriis, bonum enim commune est
dignius seu divinus quam bonum particulare.

§. III.

Solvuntur objectiones.

14. Quidam fieri possunt argumenta in contra-
rium, quae breviter hic proponenda ac dilu-
enda sunt. In primis objici potest, quod no-
men Seraphim imponitur ab ardore, qui ad cha-
ritatem pertinet; nomen autem Cherubim a
scientia: Sed charitas & scientia sunt dona com-
munia omnibus Angelis: Ergo illa nomina non
sunt specialium ordinum, sed omnibus Angelis
communia.

Deinde, Scientia in patria nobilior est quam
charitas; cum in visione consistat formaliter bea-
titudine: Ergo Cherubini praeferendi sunt Sera-
phinis, & in primo ordine collocandi, ut reipsa
collocat Gregorius homil. 34. in Evang.

Præterea, Thronos specialem beatorum spi-
rituum ordinem diximus, a Cherubinorum ordi-
ne diversum, eo quod Deus in illis sedeat, &
quiescat: Sed hoc convenit etiam Cherubinis,
nam per Psalmistam dicitur: Qui sedes super Che-
rubim appare: Ergo in prima hierarchia non de-
bet admitti tertius ordo, a Cherubinorum ordi-
ne diversus.

Denique Gregorius citatus homil. 34. in Evang.
ponit Principatus supra Potestates: Non ergo
collocantur immediatè super Archangelos, ut
Dionysius dicit.

Ad primum respondeo ex D. Thom. hic art. 5.
ad 5. quod nomen Seraphim non imponitur tan-
tum